

Färdplan

Nära vård i Västernorrland

Ett samverkansdokument mellan Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge, Örnsköldsviks kommun och Region Västernorrland.

Färdplanen är antagen av länsledningen HälSam den 2025-01-24 och godkänd av högsta tjänsteledningen.
Överenskommelsen gäller till och med 2027 och revideras årligen.
Reviderad 2026-01-23.

Innehåll

1 Inledning.....	3
2 Nuläge och önskat nyläge.....	4
3 Färdplan Nära vård	4
3.1 Övergripande principer	4
3.2 Prioriterade målgrupper och inriktning nya arbetssätt	4
4 Systemledning	5
5 Ansvar och roller.....	5
5.1 Högsta tjänsteledning (RD/KD).....	5
5.2 HälSams länsledning.....	6
6 Prioriterade utvecklingsområden 2026.....	7
6.1 Påbörjade arbeten som fortsätter.....	7
6.2 Prioriterade områden 2026.....	7
7 Prioriteringar 2027 - 2030	8
8 Uppföljning	8
9 Samverkande dokument	8

1 Inledning

Nära vård är samlingsnamnet för omställningen av svensk hälso- och sjukvård och omsorg där riksdagen pekat ut en ny långsiktig inriktning. Genom nya arbets- och synsätt flyttar vi fokus från organisation till personcentrerade, sammanhållna, proaktiva och hälsofrämjande insatser. Det är en nödvändig omställning för bibehållen tillit till svenska välfärdssystemet och för att möta våra invånares behov i takt med länets demografiska utveckling, det ekonomiska läget och rådande situation avseende kompetensförsörjning.

Omställningen behöver ske i två dimensioner. Det handlar dels om dimensionen samhällsomställning som skapar förutsättningar för den andra dimensionen, att ställa om hälso- och sjukvården. Samhällsomställningen kan ses som förutsättningsskapande och innefattar delar som digital utveckling, bredbandsutbyggnad, anpassat bostadsbyggande. En annan viktig del i samhällsomställningen är utveckling av det förebyggande folkhälsoarbetet.

Ingen verksamhet kan ensamt lösa välfärdens utmaningar. Primärvården, som utförs av kommuner, regioner och privata utförare, är navet i nära vård som i sin helhet involverar all hälso- och sjukvård och omsorg. För att lyckas och för att skapa förutsättningar för god hälsa på lika villkor, ökad jämlikhet i levnadsvillkor i befolkningen och närma oss hälsomålet i Agenda 2030, krävs kontinuerlig och mer långtgående samverkan med fler aktörer. Det innebär samverkan med våra invånare, inom och mellan kommunal och regional verksamhet samt andra delar av välfärdssystemet.

Länets vision och riktningsgivare för omställningen är avsiktsförklaring god, jämlik hälsa och en nära vård och den länsgemensamma målbilden för god och nära vård i Västernorrland 2030, politiskt antagna av kommunerna och regionen gemensamt.

*Figur 1. Länets målbild, en god och nära vård i Västernorrland 2030.
Antagen av regionen och alla länets kommuner.*

2 Nuläge och önskat nyläge

Inför 2025 pekade högsta tjänsteledningen, regiondirektören och kommundirektörerna på behovet av ökad omställningstakt. Framförallt tydligare gemensam riktning för omställningsarbetet i samverkan skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård respektive införanden av fler gemensamma arbetssätt. Detta resulterade i *Färdplan nära vård*, Länsledning HälSams genomförandeplan för utvecklingsarbetet 2025 och framåt. En plan som beskriver övergripande principer, prioriterade målgrupper respektive årliga utvecklingsområden.

I samband med planens godkännande avvecklades *Program god och nära vård i Västernorrland* och det gemensamma omställningsarbetet fick ett nytt, integrerat, upplägg direkt under länsledning HälSam. Vid utgången av 2025 är arbete i gång i samtliga utvecklingsområden samt att länsledning HälSam fattat ett beslut om breddinförande av *Organisationsöverskridande multidisciplinära demensteam (MOD)* efter pilot.

Önskat nyläge för omställning till nära vård är tydlighet kring syfte och riktning kombinerat med ett systematiskt samverkansarbete där länsledning HälSam, tillsammans med högsta tjänsteledning, undanröjer hinder och skapar handlingsutrymme för överenskomna arbetssätt och prioriterade utvecklingsområden. Under 2026 fortsätter länsledning HälSam påbörjat färdplansarbete med särskilt fokus samverkanskulturen och nära vård som en del av pågående välfärdsomställning.

3 Färdplan Nära vård

Denna färdplan har fokus på dimensionen att ställa om hälso- och sjukvården och omsorgen och riktar sig till Länsledning HälSam. Ansvar för färdplanens aktiviteter utgår därmed ifrån denna nivå. Färdplanen är länsledningens strategi för att nå önskat nyläge och den politiska målbilden. Planen innehåller de utvecklingsåtgärder som länsledningen gemensamt prioriterar att genomföra. För att omställningen ska kunna genomföras i sin helhet behöver varje part ta fram lokala planer och aktiviteter i linje med länsledningens färdplan och målbilden.

Färdplanen antas av Länsledningen HälSam och godkänns av högsta tjänsteledningen. Detta är viktigt i och med att arbetet utgår ifrån hälso- och sjukvården, omsorgen och skolan med starka påverkan/beroenden till andra verksamheter internt och externt där högsta tjänsteledningen har det yttersta systemledningsansvaret. Se vidare systemledning avsnitt 4.

3.1 Övergripande principer

För att möta framtidens behov av vård och omsorg behöver behovet förskjutas och förminsкас, för att det ska vara möjligt är förebyggande/främjande och tidiga insatser, lokal samverkan respektive digitalisering tre vägledande principer i allt arbete.

3.2 Prioriterade målgrupper och inriktning nya arbetssätt

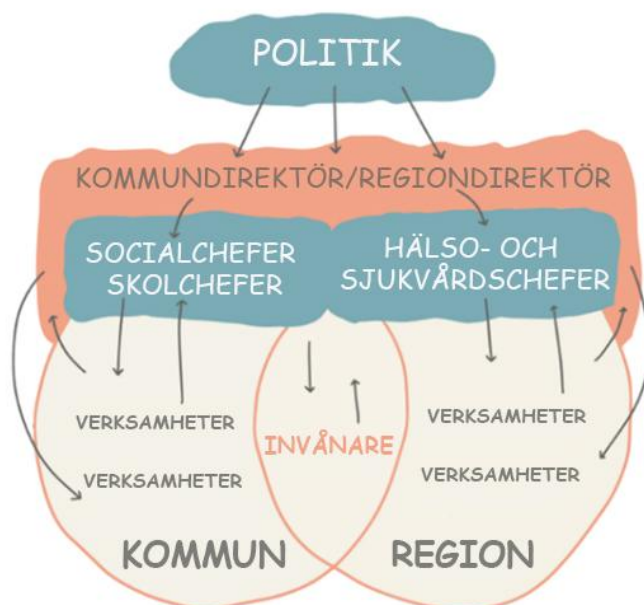
I gemensamma förändringsaktiviteter prioriteras målgrupper med komplexa behov och/eller tidiga insatser. Det innebär att arbetssätt som leder till effektiv resursanvändning och färre suboptimeringar ges hög prioritet. Det innebär att mest sjuka äldre, våra mångbesökare samt barn och unga är prioriterade målgrupper i omställningsarbetet.

Exempelvis arbetssätt där tidiga insatser minskar större gruppers behov av mera omfattande insatser eller där våra invånare erbjuds personcentrerade och lätt tillgängliga insatser. Fungerande arbetssätt, processer eller utvecklingsarbeten skalas upp och det som inte ger effekt avslutas.

4 Systemledning

Systemledning nära vård består av två tjänstenivåer som är förutsättningsskapande för varandra.

- Högsta tjänsteledning, region- respektive kommundirektörerna, är systemledning i samverkan i frågor som rör kommunal och regional verksamhet inklusive nära vård. Detta är centralt med anledning av ansvaret för helheten och omställningen av nära vård upp till samhällsnivå.
- Länsledning HälSam är systemledning i samverkan för hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola under högsta tjänsteledning. I och med att länsledning HälSam är en samverkansfunktion krävs förankring av samverkansbeslut vidare i varje organisation, till ledningsgrupper respektive politiska nämnder.

Figur 2. Illustration systemledning nära vård i Västernorrland.

5 Ansvar och roller

5.1 Högsta tjänsteledning (RD/KD)

Högsta tjänsteledningen är ytterst ansvarig för det uppdrag kommunerna och regionen fått av politiken att genomföra. Högsta tjänsteledningen är förutsättningsskapare för HälSams länsledning, att integrera länsledningens arbete med övriga verksamheter, förvaltningar, råd och nätverk som de ansvarar för. Exempel på områden är kommunikation, HR, tekniska verksamheter, samhällsbyggnad, folkhälsa, infrastruktur, juridik och IT/digitalisering.

En viktig förutsättning är kontinuerlig dialog mellan högsta tjänsteledning och HälSams länsledning för anpassning av ekonomi och personella resurser som främjar omställningsarbetet upp till koncernnivå samt politisk förankring i frågor utanför länsledning HälSams ansvarsområde.

5.2 HälSams länsledning

Länsledning HälSam är ansvarig utförare av omställningsarbetet under högsta tjänsteledning. Ett uppdrag i linje med samverkansstrukturens övergripande mål att skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård aktivt bidrar till utvecklingen av tidiga, sammanhållna, tillgängliga och personcentrerade insatser för barn och unga, vuxna och äldre (ur Samverkansstruktur HälSam - Samverkan mellan länets kommuner och Region Västernorrland).

I gemensamma utvecklingsarbeten är omställningen till nära vård en integrerad del. Utvecklingsarbete kan ske via de lokala samverkansgrupperna (LSG) HälSam och/eller länsövergripande arbetsgrupper med ansvar för specifika utvecklingsprocesser/-projekt. Att förstärka gemensamma lednings- och samverkansfunktioner kommun-region, är en nationellt utpekat framgångsfaktor.

Länsledningens gemensamma ansvar

Länsledning har det gemensamma ansvaret att:

- Prioritera, planera, driva och följa upp omställningsarbetet i/av verksamhet.
- Rapportera resultat och effekter till högsta tjänsteledning samt lyfta behov till/från andra verksamheter som påverkar omställningsarbetet/-takten och som de själva inte ansvarar för.
- Styra gemensamma resurser att stödja färdplanens prioriterade utvecklingssatsningar på det systematiska sätt som länsledningen önskar.

Länsledningens omsättning av färdplanen i praktiken

Länsledningens omsättning av färdplanen i praktiken säkerställs genom att:

- Prioriterade områden följs upp vid varje länsledningsmöte.
- Återrapport till KD/RD två gånger per år från Länsledningens presidium.
- Länsledningens presidium ansvarar löpande för att signalera till KD/RD om frågor man inte råder över där högsta tjänsteledning behövs för att möjliggöra omställningen.
- Hälso- och sjukvårdsdirektören är utöver det en viktig länk mellan Länsledning och KD/RD.
- Säkerställa finansiering respektive personella resurser för prioriterade utvecklingsarbeten/-områden. Statliga stimulansmedel kan vara en möjliggörare.

Eget ansvar i respektive organisation

Det egna ansvaret i respektive organisation innebär att:

- Respektive organisation bidrar till utveckling genom att förstärka gynnsam samverkanskultur och ge förutsättningar för relevanta medarbetare att representera i olika samverkansgrupperingar.
- Respektive organisation ansvarar för att förstärka integrering av omställningen till nära vård och utvecklingsarbete enligt färdplan i egen verksamhet/organisation.
- Respektive företrädare i Länsledning HälSam ansvarar för att information ges om den länsgemensamma inriktningen i färdplanen och vad det betyder för verksamheten, samt att företräda och förankra de beslut som tas i Länsledning HälSam i den egna verksamheten.

6 Prioriterade utvecklingsområden 2026

I detta avsnitt beskrivs prioriterade utvecklingsområden respektive utvecklingssatsningar 2026.

6.1 Påbörjade arbeten som fortsätter

Det finns ett antal påbörjade och gemensamt prioriterade utvecklingsarbeten i länet som fortsätter:

1. *Handlingsplan Beroende och Skadligt bruk*, ett förberedande arbete inför samsjuklighetsreformen 2027.
2. Breddinförande *Organisationsöverskridande multidisciplinärt demensteam*.
3. *Prediktion sköra äldre* med utvecklat arbetssätt för bedömning och åtgärd.
4. Utveckla arbetet kring *egenvård* som en naturlig del av vården och omsorgen.
5. Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (SVOD), fortsättning efter kartläggning.
6. Fortsatt arbete, *lokalgeografiska modeller för tidiga samordnade insatser barn och unga*.

6.2 Prioriterade områden 2026

Prioriterade områden för verksamhetsåret 2026:

- **Utvecklad lokal samverkan (LSG) HälSam.** Länsledning HälSam fortsätter arbetet att säkerställa fungerande samverkan i alla kommunalar. Mål 2026:
 - LSG Barn och unga: Fortsatt arbete implementering samverkansöverenskommelse respektive *Insatser för att alla barn och unga klarar grundskolan och gymnasiet* (5-åriga strategin).
 - LSG Vuxna: Fortsatt arbete 5-åriga strategin - *Samverkan för att förebygga och minska ohälsa samt öka inkludering i samhället hos särskilt utsatta grupper. Bl.a. säkerställa att alla kommuner är igång med lokalt beroendepansarbete.*
LSG Äldre: Införande *lokalgeografiska MOD-team* respektive *Insatser för samverkan sammanhållen vård och omsorg* (5-åriga strategin).
- **Digitaliseringsomställning** i samverkan Länsledning HälSam och Digitaliseringsrådet:
 - Utvecklad distansvård, fortsatt arbete för gemensamma arbetssätt inom hem- och egenmonitorering, medicinska bedömningar på distans samt digitala vårdkontakter. Målsättning 2026:
 - Utveckling av arbetssätt och teknik för att möjliggöra hemmonitorering inom hemsjukvård resp. särskilda boenden med automatisk överföring av data (jämlig digital primärvård).
 - Etablera gemensamma rutiner för säkra videomöten – för ökad och förenklad användning skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård.
 - Samordning för ökad användning av tjänster 1177 inkl. gemensam utveckling Sammanhållen planering/vy i Västernorrland.
 - Digitalt väntrum, införa arbetssättet i primärvården för vård-vårdkontakter.
- **SIP-utbildning** – Läns-gemensam grundutbildning för ökad förståelse och tillämpning av samordnad individuell plan (SIP) utifrån lagkrav 2010. Med målet att utveckla och befästa SIP som jämlikt arbets- och förhållningssätt inom skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård.

- **Översyn hemsjukvårdsavtal**, fortsatt arbete i syfte att revidera och förbättra avtalet. Inklusive kopplingar till andra avtal, överenskommelser och rutiner med påverkan och beroenden exempelvis områden som egenvård, förbrukningsartiklar, läkarmedverkan. Projektplan för genomförande inkl. tidsplan behöver fastställas.

7 Prioriteringar 2027 - 2030

Långsiktiga planeringar påverkas av olika beroenden. För kommande år kan bland annat följande nationella utredningar nämnas relevanta för länsledning HälSams omställningsarbete: Ny socialtjänstlag (2025:400), En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113), Samsjuklighetsreformen – från delar till helhet (SOU 2023:5 m.fl.), EU-förordningen European Health Data Space (EHDS), Nästa steg för god och nära vård (Regeringsproposition 2025/26:19), Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025-2030.

Länsledning HälSam ansvarar för planering av kommande års prioriterade områden. Detta behöver även samordnas med respektive organisations tidsplaner för verksamhetsplanering och budget.

8 Uppföljning

I och med att omställningen till nära vård är en integrerad del av ordinarie verksamhetsutveckling sker uppföljning via ordinarie uppföljningssystem i både kommun och region. Det betyder att varje organisation följer och utvärderar omställningsarbetet lokalt och i samverkan i relation till de nationella målen respektive den politiska och gemensamt antagna målbilden i länet.

Uppföljning av aktiviteter i färdplanen sker löpande och årsvis via länsledningen HälSam.

9 Samverkande dokument

Viktiga samverkande dokument med påverkan och beroende till färdplanen är:

- Avsiktsförklaring god, jämlik hälsa och en nära vård (daterad 210514).
- Målbild för God och nära vård 2030 (daterad 210514 tillsammans med Avsiktsförklaring)
- Samverkansstruktur HälSam - Samverkan mellan länets kommuner och Region Västernorrland.
 - Länsledning HälSams beslutsprocesser – Överenskommelse mellan Region Västernorrland och kommunerna i Västernorrlands län.
- RUS, Regional utvecklingsstrategi för Västernorrland 2020 - 2030.
- Västernorrlands regionala folkhälsstrategi (pågående)
- Nationella styrdokument relevanta för omställningen till god och nära vård och samverkan mellan kommun och region (se även avsnitt 7).